

**Βασικά σημεία ομιλίας του Γενικού Διευθυντή του ΕΣΑΗ, Δρ. Γιώργου Στάμτση,
στην ενότητα «Τάσεις στον Ηλεκτρικό Τομέα στην Ευρώπη και τον Διεθνή χώρο
και οι Προοπτικές της Ελληνικής Αγοράς Ηλεκτρικής Ενέργειας»
στο πλαίσιο του Συνεδρίου Ενέργεια & Ανάπτυξη 2014 του IENE**

Αθήνα, 11 Νοεμβρίου 2014

- Είναι μία πολύ ενδιαφέρουσα χρονική συγκυρία για την ηλεκτρική ενέργεια σε ευρωπαϊκό επίπεδο, αφού μία σειρά από στόχους και πολιτικές, αλλάζουν σημαντικά τον ενεργειακό χάρτη και κατ' επέκταση τις αγορές. Πιο συγκεκριμένα:
 - I. Οι στόχοι για το 2030 που πρόσφατα έθεσε το Συμβούλιο Κορυφής της ΕΕ και προβλέπουν:
 - a) 40% μείωση των εκπομπών αερίων που σχετίζονται με το φαινόμενο του θερμοκηπίου
 - b) Τουλάχιστον 27% συμμετοχή των ΑΠΕ στο ενεργειακό μείγμα
 - c) Τουλάχιστον 27% εξοικονόμηση ενέργειας
 - II. Ο στόχος για την ολοκλήρωση της Εσωτερικής Αγοράς Ενέργειας που προβλέπει ότι για να γίνει εφικτός ο διασυννοριακός ανταγωνισμός, η μεταφορική ικανότητα των διασυνδέσεων πρέπει να φθάσει το 15% της εγκατεστημένης ισχύος σε κάθε κράτος-μέλος.
 - III. Ο στόχος για την ενεργειακή ασφάλεια και η αναβάθμιση του Νοτίου Διαδρόμου με τη δημιουργία νέου hub φυσικού αερίου στη Μεσόγειο.
- Σε αυτό το πλαίσιο, διαμορφώνεται ένα νέο τοπίο στις Ευρωπαϊκές αλλά και τις διεθνείς αγορές ηλεκτρισμού, όπου παρατηρείται:
 - a) Αυξανόμενη παραγωγή από τις ΑΠΕ. Αυτό είναι το μοτίβο που εντεινόμενο θα συνεχιστεί τις επόμενες δεκαετίες για τη μετάβαση στην οικονομία χαμηλών εκπομπών άνθρακα.
 - b) Μειωμένη παραγωγή από συμβατικές μονάδες σε σημείο που δεν είναι πολλές φορές εφικτή η βιωσιμότητα τους στην αγορά.
 - c) Αναγκαιότητα συμβατικών μονάδων για κάλυψη ζήτησης, των αιχμών ζήτησης αλλά (πια) και διακύμανσης των ΑΠΕ.
- Το προαναφερθέν τρίπτυχο που χαρακτηρίζει το νέο τοπίο στην αγορά ηλεκτρισμού έχει ως αποτέλεσμα την ανάδειξη της σπουδαιότητας δύο πολύ βασικών προκλήσεων: της εξασφάλισης επάρκειας ισχύος και επάρκειας ευελιξίας. Χαρακτηριστικό αυτό της τάσης είναι πως:
 - a) Ο Ευρωπαϊός Διαχειριστής ENTSO-E ανασχεδιάζει τη μεθοδολογία εκτίμησης της επάρκειας ισχύος, ώστε να λαμβάνονται υπόψη οι ανάγκες του Συστήματος για ευελιξία.
 - b) Ο Ευρωπαϊός Ρυθμιστής ACER στον Οδικό Χάρτη που δημοσίευσε για τις ρυθμιστικές ανάγκες προς το 2025 θεωρεί την ευελιξία ως ένα από τα κύρια θέματα.
 - c) Οι νέες Κατευθυντήριες Γραμμές της Ευρωπαϊκής Επιτροπής για ενισχύσεις σε περιβάλλον και ενέργεια αναγνωρίζουν τη σπουδαιότητα της διασφάλισης επαρκούς ηλεκτρικής ισχύος σε ευρωπαϊκό επίπεδο και θέτουν συγκεκριμένες προϋποθέσεις για τη λειτουργία μηχανισμών διασφάλισης ισχύος.
 - d) Η Eurelectric αναγνωρίζει ότι οι αποκλειστικές αγορές ενέργειας (energy only markets) αδυνατούν να αποκαλύψουν και να αμείψουν την αξία της παροχής επάρκειας ισχύος, κι ενσωματώνει τα capacity markets ως βασικό δομικό συστατικό της αγοράς ηλεκτρισμού.

- e) Παράλληλα, η μία μετά την άλλη οι αγορές ηλεκτρισμού σε Ευρώπη και Αμερική, δημιουργούν μηχανισμούς διασφάλισης επαρκούς ισχύος, με πιο πρόσφατο παράδειγμα αυτό του νέου μηχανισμού που υιοθέτησε το Ηνωμένο Βασίλειο.
- Δυστυχώς η σημασία της επάρκειας ισχύος, έχει γίνει στη χώρα μας θύμα υπεραπλουστεύσεων, τη στιγμή μάλιστα που διαφαίνεται πως τα επόμενα χρόνια, ιδίως τις θερινές βραδινές ώρες, η Ελλάδα μπορεί να αντιμετωπίσει πρόβλημα επάρκειας ισχύος, ιδιαίτερα λαμβάνοντας υπόψη το πρόγραμμα απόσυρσης παλαιών λιγνιτικών μονάδων μέχρι το 2020, της διασύνδεσης των νησιών και της - έστω και περιορισμένης - αύξησης της ζήτησης λόγω βελτίωσης της οικονομίας.
 - Το άλλο βασικό πρόβλημα της ελληνικής αγοράς ήταν και παραμένει ακόμα και μετά από 15 χρόνια από την τυπική απελευθέρωση της αγοράς ηλεκτρικής ενέργειας, η έλλειψη πραγματικού ανταγωνισμού.
 - a) Παραμένει μια μόνο εταιρεία με πρόσβαση σε λιγνίτες και νερά. Πραγματικός ανταγωνισμός στην παραγωγή θα υπάρξει όμως μόνο όταν τρίτοι αποκτήσουν έλεγχο της παραγωγής (άρα και του κόστους παραγωγής) σε λιγνίτες και νερά.
 - b) Η έλλειψη ανταγωνισμού στην παραγωγή διατηρεί πολύ χαμηλά τον ανταγωνισμό στην προμήθεια ενώ στην παραγωγή εξαντλείται στα ακριβότερα καύσιμα, τις ΑΠΕ και τις εισαγωγές. Γι' αυτό και τα αντίστοιχα περιορισμένα μερίδια αγοράς των ιδιωτών στην προμήθεια.
 - Για τη μείωση του κόστους ηλεκτρισμού, ωστόσο, πέρα από τον ανταγωνισμό είναι αναγκαία η δυνατότητα για χαμηλότερες τιμές φυσικού αερίου. Τώρα που όλη η Ευρώπη μιλάει για ανάδειξη του Νοτίου Διαδρόμου και προαναγγέλλει τη δημιουργία hub φυσικού αερίου στη Μεσόγειο, για τη μεταφορά των μελλοντικών ποσοτήτων φυσικού αερίου από την κεντρική Ασία και τη Μέση Ανατολή, είναι απαίτηση των καιρών, να γίνει η χώρα μας το hub φυσικού αερίου του Ευρωπαϊκού Νότου. Αυτό θα λειτουργεί συμπληρωματικά με τα μακροχρόνια συμβόλαια και θα δίνει σε ικανά χρονικά διαστήματα τη δυνατότητα για χαμηλότερες τιμές. Το γράφημα που βλέπετε είναι από την πρόσφατη μελέτη της IEA και δείχνει ακριβώς αυτή τη δυνατότητα. Και βέβαια η Ευρώπη θα πρέπει να βρει μια απάντηση στις πολύ χαμηλές τιμές φυσικού αερίου που απολαμβάνουν οι ΗΠΑ τα τελευταία χρόνια.
 - Μεγάλο μέρος της προσπάθειας για μείωση του κόστους θα προέλθει κι από την υλοποίηση των διασυνδέσεων των νησιών με το ηπειρωτικό Σύστημα. Πέρα από τη διασύνδεση της Κρήτης η οποία σημαίνει ελάφρυνση με 380 εκατ. ευρώ ετησίως των λογαριασμών ηλεκτρικού και η διασύνδεση των νησιών Β. Αιγαίου εκτιμάται ότι θα φέρει μία ελάφρυνση περίπου 100 εκατ. ευρώ ετησίως, ενώ το συνολικό κόστος με το οποίο επιβαρύνονται οι λογαριασμοί του ηλεκτρικού λόγω της μη διασύνδεσης των νησιών, αγγίζει τα 720 εκατ. ευρώ το χρόνο.